

Forrószodó szén-dioxid problémák

Igazán előremutató kísérletet indított az Európai Unió január 1-én a szén-dioxid kvóták kereskedelmi rendszerének bevezetésével, amelylyel a világ többi részét maga mögött hagyva próbál megoldást találni a globális felmelegedés problémájára. A speciális magyar helyzetnek köszönhetően a hazai cégek profitálhatnak a kvótakereskedelemből, ám közösségi szinten versenyképeségi gondok vetődnek fel. Eközben az Európán kívüli országok többsége továbbra sem hajlandó áldozni a – hosszú távon környezeti és gazdasági katasztrórával fenyegető – üveg-házhatás mérséklésére.

Az európai vállalatok a versenyképességüket féltik, a környezetvédők pedig a további szigort hiányolják a január 1-én startolt európai uniós emisszió kereskedelmi rendszertől, de abban nincs vita, hogy Brüsszel valóban úttörő kezdeményezést indított a globális felmelegedésért felelős szén-dioxid kibocsátásának csökkentése szándékával. Az emissziós jogokkal folyó kereskedelem Európaszerte 12 ezer iparvállalatot, közte 170 magyarországi céget érint, amelyek mostantól évente meghatározott kvótát kapnak arra, hogy mennyi szén-dioxidot bocsáthatnak ki. A probléma az, hogy a szén-dioxid-kibocsátás csökkenését csak akkor lehet biztosítani, ha a szükségesnél kevesebb kvótát osztanak szét, azaz az érintett cégeket többletkvóták vásárlására, vagy az emisszió csökkenését eredményező fejlesztésekre kényszerítik. Márpedig ez pénzbe kerül, s a leginkább érintett nagy energetikai cégek az elmúlt

egy évben számos becslést tettek közé, mekkora áremelkedésre lehet majd számítani az emissziókereskedelem következtében.

Ehhez képest Magyarországon elmaradt a látványos összecsapás a kormány és a gazdasági szereplők között. A hazai szén-dioxid-kibocsátás ugyanis az elmúlt évtized első felében oly mértékben csökkent a gazdasági szerkezetváltás következtében, hogy ezzel Magyarország lényegében le is tudhatja az emissziócsökkentési vállalását, legalábbis a rendszer első, 2012-ig tartó szakaszában. Magyarországon kvótabőség van, s a többletkibocsátási jogok értékesítése komoly üzleti lehetőség. Az árakat alapul véve a hazai cégek között évente kiosztandó kvóták értéke elérheti a 65 milliárd forintot. Persze az árakat nagyban befolyásolhatja, hogy a napi ügyletek csak február végétől indulhatnak el, s ezt követően válik láthatóvá az is, hogy az egyes vállalatok milyen stratégiát követnek majd a kvótagazdálkodásuk során. Mindenesetre a szakértők arra számítanak, hogy közösségi szinten az ügyletek értéke havi több milliárd eurós lehet. Ezzel a rendszer a világ egyik legnagyobb árupiacává válik, ahol a tagállamok többségének vállalatai a vevői, ezzel szemben a magyar cégek inkább az eladói oldalon jelentkezhetnek.

Magyarország tehát akár nyerhet is, ám a rendszer életképességét hosszú távon megkérdőjelezheti, hogy az európai cégek érdeksérelme tartós lesz a közönségen kívüli vállalatokkal szemben. Ezen az sem enyhíthet érdemben, hogy Oroszország csatlakozását követően februárban az ENSZ égisze alatt megkötött kio-

tói emissziócsökkentési megállapodás is életbe lép, amely kiindulópont volt az európai kvótakereskedelmi rendszer kidolgozásánál. Ne feledjük a világ teljes szén-dioxid-kibocsátásának negyedéért felelős Egyesült Államok továbbra sem csatlakozott Kiotóhoz. Nem írta alá a megállapodást Kína sem, amely a teljes kibocsátást tekintve néhány évtizeden belül letaszíthatja az első helyről az Egyesült Államokat s nem vesz részt a kiotói vállalások teljesítésében India, vagy Brazília sem, amelyek kibocsátási potenciálja szintén óriási.

A szempontok egyértelműek: senki nem akarja cégei versenyképességét rontani azzal., hogy az alacsonyabb emissziót produkáló technológiák bevezetésére kényszeríti őket, csak Európa. Van is ebből vita bőven, elég Altero Matteoli olasz környezetvédelmi miniszterre gondolni, aki a decemberi Buenos Aires-i klímaértekezleten azt fejtette, hogy Olaszország 2012 után nem kívánja magát alávetni Kiotónak.

A rövid távú hatásokat félretéve a végső kérdés az, hogy az európai uniós emissziókereskedelmi rendszer képes lesz-e olyan kedvező példát felmutatni, amely a többi kontinens országait is előbb-utóbb hasonló megoldásra sarkallhatja egy valóban globális probléma megoldása érdekében. A másik lehetőség, hogy a rendszer megmarad Európa nagy reményekkel induló, de zöldszempontból – legalábbis világviszonylatban – hatástalan, gazdasági téren pedig éppen a leginkább környezettudatos földrész versenyképességét romboló kísérletnek.

Németh I. Gergely
(Világgazdaság)

Trópusi erdők természetes felújításáról

A trópusi esőerdők fahozama távol áll a kimeríthetlentől. Értékesítését és magát a felújítást is nehezíti a faji sokféleség, az összetevő fafajok hiányos ismerete. Fennmaradásukat indokolja a gyorsan szaporodó lakosság hiányos ellátottsága energiahordozókban, másrészt az erdők védelmi szerepkörének felértékelődése.

A természetes felújításra három megoldás kínálkozik:

1. *Tarvágásos megoldás természetes betelepítéssel.* Kezdetben pionír fajok jelennek meg a vágásterületen, őket követik az értékesebb fafajok. Hasznosíthatóság szempontjából a pionír állapot

gyenge hozamú, ezért annál jobb, minél rövidebb ez a stádium. Ezt befolyásolja a tarvágott terület nagysága, lábon maradt erdőkhöz illeszkedése és egyéb hátrányos hatások (legeltetés, égetés stb.) távoltartása.

2. *Fokozatos felújító vágás.* Hasonló, mint a kontinensünkön megszokott művelet. Az alászorult, lemaradt egyedek kivágásával indul a felújítás, a kívánatos fafajok megtelepedése után folytatódik a felső szint eltávolítása. Erősen fényigényes fafajok számára nem ajánlott megoldás. Nigériában sikerrel alkalmazzák ezt az eljárást.

3. *Szálasos felújítás.* Többnyire a nagy értéket szolgáltató egyedek kivételére szorítkozik, a következő generációra nincs kellő tekintettel, ezért széles körű tudatos alkalmazása nem terjedhetett el részben azért sem, mert a fafajok erdőművelési tulajdonságait ma még alig ismerik.

Általános tapasztalat az, hogy a trópusi esőerdők természetes felújítása azért marad el, mert hiányzik az erdők rendszeres kezelése és a felújításhoz előkészítése.

(Forrás: H. Lamprecht: *Desirability, potential and problems of natural regeneration in tropical forests.*)

Ref. **Dr. Szodfridt István**